SPECIE CU VALOARE AROMATICĂ ŞI MEDICINALĂ DIN FLORA SPONTANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Mihai MÂRZA[1], Natalia BURACINSCHI[1], Angela JALBA[2]
[1]Universitatea de Stat din Moldova, [2]Grădina Botanică (Institut)

Actualitatea. Cultivarea plantelor aromatice şi medicinale este o ramură prioritară a economiei naţionale. De altfel, actualmente în R.Moldova se cultivă pe suprafeţe industriale numai 5-6 specii de plante aromatice [4].

Îmbogăţirea florei introduse cu noi specii de plante aromatice şi medicinale, în scopul extinderii bazei de materie primă pentru industrie, medicină şi agricultură, este o importantă problemă ştiinţifico-practică reieşită din necesităţile dezvoltării economiei naţionale. Condiţiile pedoclimatice ale Moldovei sunt favorabile pentru introducerea multor plante aromatice şi medicinale. În prezent, în legătură cu dezvoltarea noilor tehnologii, a apărut posibilitatea diversificării culturilor aromatice şi medicinale, din această cauză cercetarea şi introducerea în cultură a speciilor noi cu o productivitate superioară de ulei volatil rămâne o preocupare importantă.

Materiale şi metode. Obiectul de studiu la constituit specia *Nepeta cataria* L. – cătuşnică (Fig.). Au fost cercetate fitocenozele cu *N.cataria* din R.Moldova. Colectarea materialului în teren şi prelucrarea lui în birou au fost efectuate conform metodelor utilizate pe larg de către cercetătorii locali [2, 5] şi din ţările adiacente [1,6].

Componenţa de bază a uleiului volatil de cătuşnică a fost evidenţiată prin metoda CGL la cromatograful CROM-5.

Rezultate şi discuţii. Conform cercetărilor anterioare, în R.Moldova genul *Nepeta* L. este reprezentat de trei specii: *N.cataria* L., *N.parviflora* Bieb., *N.pannonica* L. [2].

În România cresc cinci specii, iar în Ucraina – patru specii. Răspândirea generală: Eurasia.

Nepeta este un nume dat unei labiate de Celsus şi Plinius, după oraşul Nepetum, azi Napi în Etruria, aproape de Roma [3]. De asemenea, este o plantă sacră a druizilor.

N.cataria – specie hemicriptofită, cu înălţimea de 40-100 cm, perioada înfloririi – iulie-august, indicatoare de cernoziomuri, glabrescen-

tă, cu rizomul lemnos, ramificat, tulpina tetramuchiată de culoare verde-deschis, puternic ramificată, frunzele inferioare cordat-ovate, cele superioare – cordat-lanceolate, la vârf dințate. Limbul foliar 2-4 cm lungime și 1-3 cm lățime. Florile de 7-9 mm lungime, așezate pe un ax scurt, grupate în verticile false, de culoare albă, rar roz cu peri scurți, stamine glabre, închise în labiul superior cu antere violete-albăstrui. Fructele – nucule brune, elipsoidale, lungi de 1-1,5 mm; masa a 1000 de semințe oscilează între 1,2-1,5 g.

Fig. *Nepeta cataria* L.

Înmulțirea plantei poate avea loc atât pe cale vegetativă, cât şi generativă. Plantele provenite pe cale vegetativă au o creştere intensă până la faza de îmbobocire, care se petrece în decada a II-a a lunii iulie. Durata fazei de înflorire a unei flori constituie 3-4 zile, deşi înflorirea în masă a unei plante durează 30-35 de zile în funcție de condițiile meteorologice. Înălțimea plantei în faza finală de înflorire, care are loc la sfârşitul lunii august, este de 80-100 cm.

Durata perioadei de formare şi maturizare a seminţelor este de 25-30 de zile. Seminţele semănate în câmp în luna februarie răsar în primele zile ale lunii mai. Germinaţia seminţelor, indiferent de epoca de incorporare, este de 40-50%.

Productivitatea seminceră reală (CsR) în medie la 10 exemplare constituie cca 80%. La sfârşitul lunii septembrie-începutul lunii octombrie lăstarii plantelor în partea bazală se lignifică, iar apoi, împreună cu frunzele, pier şi în această stare plantele iernează. Durata perioadei de vegetaţie a plantei seminceră variază între 210-220 de zile.

Răspândirea generală: Eurasia, ajunge până la poalele munţilor Himalaya.

Staţiunea: fâneţe, tufărişuri, lunci, depresiuni, locuri pietroase. Creşte în grupuri în regiunea Prutului de Nord şi Sud, Codrilor, pădurilor de stejar pufos, Nistrului din partea dreaptă, împrejurimile or.Bălţi.

Cătuşnica sintetizează ulei volatil pe parcursul întregii perioade de vegetaţie, deşi cantitatea lui depinde de vârsta plantei, faza de dezvoltare şi de organul recoltat. Cea mai bogat în conţinut de ulei volatil planta este în faza de înflorire deplină (iulie-august), ceea ce constituie 0,29-0,72 ml%. Pe măsura creşterii şi dezvoltării plantei, conţinutul de ulei volatile sporeşte, atingând nivelul optim la sfârşitul înfloririi şi formării seminţelor. Ulei volatil conţin toate organele aeriene ale plantei; o cantitate mai mare se sintetizează în inflorescenţe – 0,45 ml%, mai sărace în ulei volatil sunt frunzele – 0,29 ml%, iar în tulpini uleiul practic lipseşte. Uleiul volatile are următoarea componenţă: linalool – 1,4%, citronelol – 5,5%, citrol – 27,2%, nerol – 12,5%, geraniol – 29,5%.

În medicina populară din frunze şi flori se prepară un ceai plăcut aromat care, fiind consumat înainte de somn, serveşte ca remediu în tratarea însomniei, reglează tensiunea, este un bun calmant pentru copiii hiperactivi; se consideră diaforetic, contribuind la eliminarea substanţelor toxice din organism. În afară de aceasta, planta este folosită în fitoterapie contra ftiziei, răcelilor, spasmelor şi ulcerelor stomacale. Poate fi utilizată în diferite ramuri ale industriei alimentare: aromatizarea vinurilor, lichiorurilor, băuturilor nealcoolice, conservelor de legume, fructe şi carne, etc. Este plantă meliferă.

Luând în consideraţie că această specie are o răspândire limitată pe teritoriul R.Moldova şi că ea este o plantă nepretenţioasă la condiţiile de sol şi de mediu, ea poate fi uşor introdusă în cultură.

Referințe:

1. CIOCÂRLAN, V. *Flora ilustrată a României*. Bucureşti, 2000, p.647-648.
2. NEGRU, A. *Determinator de plante din flora Republicii Moldova*. Chişinău, 2007, p.222.
3. RAVĂRUŢ, M. *Flora Republicii Populare Române*. Bucureşti: Ed.Academiei RPR. 1961, p.141-142.
4. БОДРУГ, М. *Интродукция новых эфиромасличных растений в Молдове*. Кишинэу: Штиинца, 1993. 260 с.
5. ГЕЙДЕМАН, Т.С. *Типы леса и лесные ассоциации Молдавской ССР*. Кишинев, 1964, с.450-452.
6. ДОБРОЧАЕВА, Д.Н. и др. *Определитель высших растений Украины*. Киев, Наукова Думка, 1987, с.302.